

Voorjaarstrek vogels

Op een zekere dag in het voorjaar zijn ze er weer: de kieviten, de ooievaars, de zwaluwen en de spreeuwen. In onze naaste omgeving is er veel van te merken. De honderden smienten die overwinteren op de Dobbepas, verdwijnen in maart noordwaarts evenals de kleine zwanen uit de Zuidpolder. Langs het Viruly-pad naar Delft zijn kieviten, tureluurs en grutto's weer duidelijk hoorbaar en zichtbaar, in mei gevolgd door de gierzwaluwen die onder meer in de herbouwde "scheve toren" broeden.

De lepelaars hebben jongen en vliegen weer met hun jongen van Voorne naar het krekengebied en de Bieslandse polder om er voor hun kroost stekelbaarsjes te vangen.

Elk jaar vliegen miljoenen vogels voor de kou uit naar warmere streken om in het voorjaar die reis terug te maken. Rijst de vraag: waarom daar niet gebleven? Waarom een lange reis terug met veel gevaren? Het antwoord is simpel: overbevolking. In de winter is er in de zuidelijke streken genoeg voedsel voor de vogels die daar het hele jaar verblijven en de voor de ingevlogen toeristen. In het broedseizoen wordt het daar echter dringen om een nestplek en dreigt voedselgebrek als de overwinteraars er ook nog jongen zouden grootbrengen. De reis noordwaarts is puur lijfsbehoud.

Al jaren proberen wetenschappers te doorgronden hoe vogels weten wanneer ze van hun overwinteringsplaats moeten vertrekken om op tijd in hun broedgebied te zijn. Op tijd betekent zo vroeg dat er eieren gelegd kunnen worden die uitkomen op het moment dat de voedselvoorraad voldoende is om het broedsel te voeden. Wie vroeg in het broedgebied terug is heeft de eerste keus voor een goede nestplaats in een voedselrijke omgeving. Wie laat komt krijgt een nestplaats op de tweede rij en moet meer moeite doen om voor zijn jongen voldoende voer aan te slepen. Vogels die dichtbij overwinteren, in Zuid-Engeland of Noord-Frankrijk zijn in het voordeel boven vogels die uit Afrika of Zuid-Spanje moeten terugkomen. Het tijdstip van terugkomen uit de winterkwartieren verschilt per soort. Het begint afhankelijk van de temperatuur al in februari (blauwe reiger, tureluur, kievit) en duurt voort tot in mei (wielewaal, koekoek) Het zwaartepunt ligt vanaf einde maart tot midden mei. In het voorjaar is de vogeltrek echter minder spectaculair dan in het najaar. Dan kun je op een kalme herfstmorgen spreeuwen, vinken, merels en tientallen andere soorten als op het schema van een busdienst in het spitsuur voorbij trekken.

Wetenschappelijk onderzoek naar de vogeltrek is op gang gekomen sinds 1899. Ruim honderd jaar ringonderzoek leverde de gegevens voor het in kaart brengen van trekroutes en trektijden. Door moderne onderzoeksmethoden o.a. met radar is men erachter gekomen dat er veel nachttrek is. Ook is ontdekt dat de voorjaarstrek op grotere hoogte verloopt dan de herfsttrek. De verklaring hiervoor is dat de vogels in het voorjaar meevliegen met de heersende, meestal zuidwestelijke, wind. Met de wind in de rug, dat geeft het

meeste profijt op grotere hoogte. In de herfst moeten de vogels juist tegen de heersende windrichting in vliegen en dat kost minder energie vlak boven de aarde.

Nederland heeft een ideale ligging om de trek te bekijken. Het is doorreisland bij uitstek. De natte natuurgebieden, de Delta en het achterliggende poldergebied zijn de wegrestaurants voor trekkers die onderweg moeten pleisteren om energie op te doen op weg naar de noordelijke broedgebieden.